

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 na tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 na tri mesece, in na izposojnino \$7.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Junija 30-19) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAJ POVZROČA NEMIR V INDUSTRIJI?

Zadnji teden je šlo večje število premogarjev na delo v Wilkesbarro, Pa. Šli so na delo zato, ker so marali, kajti brez dela ne morejo živeti. Ko so bili v predoru, je majhna električna iskra zapalila dvanajst sodčkov črnega smodnika, ki se je nahajal na vozovih s premogari vred. Posledica je bila velika eksplozija in danes je devetdeset mož in fantov mrtvih in večje število je ožganih, oslepelih in drugače ranjenih.

Postava pravi, da se smodnik ne sme voziti v rudnik ob času, ko se vozijo rudarji na delo ali z dela. Ampak ta postava je za delodajalce, ne za delavce — in kdo se zmeni za njo?! Rudniški uradniki imajo zdaj obilo posla s pojasnjevanjem, kdo je kriv nesreče; pravijo, da je kriv premogar, ki se je z železnim drogrom dotaknil električne žice nad glavo in tok je švignil v smodnik. Zakaj je bil smodnik na voze, na katerih so bili premogari — o tem še ni pojasnila.

Premogarski baroni, ki so umorili 90 delavcev — yes, umorili so jih! — imajo nedvomno nad vhomod jame velik napis "Safety first" (varnost je prva). Ta napis pa v resnici pomeni: Varnost profita je prva! Po zakonu bi bilo treba "extra trip" za smodnik v jamo, in da se prihrani "extra trip", je smodnik potoval z rudarji vred in zato je danes 90 rudarjev mrtvih.

Vojna za profit ne pozna premirja, še manj pozna mir. Vojna gre dalje brez konca in kraja in delavci v rudnikih in tovarnah padajo mrtvi in pohabljeni.

Danes se mnogo kriči o boljševizmu. V kongresu pripravljajo nov zakon proti boljševizmu. Zakon namerava še bolj zadržati vrvice okrog vratu svobode govora in tiska. Ostra kazen bo določena za one, ki se bodo drznili govoriti in pisati, da je treba spremeniti sedanji morilni sistem.

Ali pa bodo kaznovani morilci, ki so kršili postavbo in ubili 90 premogarjev? Dvomimo, kajti do danes še niso bili kaznovani. Ampak kazen za pobijanje delavcev bi precej pomagala proti boljševizmu. Občuta kazen za take umore na debelo bi prepričala delavce, da je še pravica na svetu. Ker se pa bo vršila le komedijantska preiskava in končno bo vse lepo zaspalo, kakor je že lepa navada, ali morejo potem delavci še verjeti v pravico pod obstojem gospodarskim sistemom?

Kaj in kdo povzroča boljševizem? Delavci ne!

Slovenski monarhisti brenkajo, brenkajo... Naši slovenski monarhisti so pričeli brenkati na struno za skupno delovanje, ko so se že z dušo in telesom, krvjo in mesom prodali kralju za malo več kot tri sto srebrnikov. Svoječasno so ponosno izjavili "tisoč dolarjev nas je stalo in poslali smo svojega odposlanca v Pariz." In resnica je prišla na dan, ki ne dela nobene časti slovenskim monarhistom, nastopajočim v javnosti pod krinko republikanizma, da preslepe slovensko ljudstvo, da niso za kralja, ampak za republiko. Mož, k prejema denar za svoja potovanja od monarhističnega poslanstva, ne more zastopati republikanskih načel.

Edino "delo", ki ga je dozdej izvršila "Zvezica", v kateri se zbirajo slovenski monarhisti postoji v tem, da se je ponižala pred monarhističnim poslanstvom in prosila, za denar, da ji omogoči poslati svojega poslanca v Pariz, da se lahko ponosno trka po prsih in kliče: "Glejte Slovenci, poslali smo svojega poslanca v Pariz in ta poslanec nas stane tisoč dolarjev. Nismo se strašili žrtve, ampak poslali smo ga, da brani tam pravice Jugoslovanov, itd."

To je bil namen cele komedije, ki jo je vprizorila zvezica slovenskih monarhistov in vse delo, ki ga je ta zvezica izvršila za osvoboditev Jugoslovanov izpod jarma imperializma, je ta komedija.

Voditeljem zvezice zdaj teče voda v grlo. Delali niso ves čas nič, ampak so lenarili. Njih zakulisna politika prihaja na dan in kritizirajo jih tisti, ki so jim še nekaj verjeli, dokler niso njih umazanosti in kupčije z zastopniki kralja prišle na dan.

In ta zvezica sedaj kliče po skupnem delu, ki ni družega delala kot zabavljala jugoslovanskim republikancem, breznačajni člani te zvezice so pa šli celo tako daleč, da so voditelje republikanskega gibanja med Slovenci hoteli

spraviti v internat kot avstrijske vohune, dasiravo so vprav ti breznačajni falotje vedeli, da so voditelji republikanskega gibanja največji sovražniki habsburške dinastije, ki so neustrašeno borili proti habsburški avtokraciji, ko so monarhistični denuncijanti nosili še brzostrelne hlače, ali so pa hodili v krileh.

Slovenski monarhisti, naj kar brenkajo o veliki ali o mali četvorici še na dalje. Njih brenkanje pokazuje, da so dozdej spali in niso ganili z mezinem, da ubranijo slovenske pokrajine pred italijanskimi aneksisti.

Naši "Kištarji."

Ker se naši "ljubi" nasprotniki tako brigajo za milijonski sklad in sploh za denar, katerega so nabrali zavedni Slovenci po posameznih naselbinah za SRZ edinega JRZ in vedno povprašujejo, kam da gre ta denar in v katere namene da se rabi in posebno še za časa nabiranja milijonskega sklada, ker so ravno v onem času pričeli nabirati zaboje z obleko in drugimi potrebčinami, katere so "poslali" v Jugoslavijo ter se na napadi JRZ in liste, kateri niso hoteli agitirati za "kištarje", prinašamo sledeči članek, katerega je prinesel "Jugoslovanski Svijet" dne 8. junija, da bodo rojaki vedeli, kje da so oni zaboji in kam da jih hočejo poslati.

Oni članek se glasi: "Na put za 'italijanski Trst'."

"Zaboji so končno dospeli v New York in od tukaj jih hočejo poslati preko oceana v — Trst. Sedaj jih popravljajo in potem jih bodo naložili na parnik, kateri bo odpeljal v Trst."

Da ravno v TRST, KATERI JE V ITALIJANSKIH ROKAH IN OD KJER SE ZAMORE POŠILJATI SAMO ONO, KAR DOVOLJO ITALIJANI, KAR NE DOVOLJO SE NE MORE POSLATI NIKAMOR IN NIČESAR. KAR JE V KORIST IN V PRID ITALIJANOV, ONO SE LAHKO ODPOŠLJE. RAZUMNO, KAR JE V KORIST ITALIJANOV NI V KORIST NAŠEGA NARODA.

"Kištarji" so pritrjevali in se zakinjali, da so se obrnili na morarškega tajnika Danielsa s prošnjo, da naj se obrne na Hooverja ki naj izposluje od italijanske vlade da ne bo delala zaprek pri razdelitvi teh zabojev. Trdili so, da imajo dovoljenje od države za zbiranje blaga in zagotovilo od jugoslovanske vlade, da bo pokljujev prosta cerine in poštnine.

Toda mi trdimo, da niso imeli nikakega federalnega dovoljenja, ampak samo dovoljenje od lokalnih oblasti in da niso imeli nikakih obljub ali zagotovil še manj pa garancij, da bodo ti zaboji dospeli na varni kraj in da jih bodo dobili oni, na katere so bili poslani.

Da je to resnica izpoznamo iz tega, da sedaj prosijo drug drugega, da reče tretjemu in ta naj prosí četrtega, da dosepejo ti zaboji v roke petega in tako dalje.

Stavimo vprašanje onim, kateri potujejo na lastne stroške kot nekaki spremljevalci teh zabojev:

KAJ JE V ONIH ZABOJIH, NA KATERIH NI NOBENEGA NAPISA AMPAK SAMO ŠTEVILKE?

KDO POŠILJA TE ZABOJE IN KOMU?

Nam se je vedno predbacivalo,

da smo delali vedno zapreke pri tem "rodoljubnem" delu in da se protivimo vsemu, kar je v korist našemu narodu, radi tega imamo sedaj pravico da stavimo ta vprašanja in da pokažemo narodu, po katerih potih grejo ti zaboji in v katere roke, ker se je prej trdilo, da so ti zaboji za njegove drage.

Še nekaj. NA KAK NAČIN SO PRIŠLI V MES ZABOJI, NA KATERIH JE ZAPISANO: UDINE-ITALIA?

To je samo del onega, kar mi vemo, o olem tem poslovanju. Mi smo vse to že prej slutili in ne bi napisali to, ako bi nas ne bilo sram, da se mora prositi milosti Italijane, naše največje narodne sovražnike, da milostno dovolijo, da se pošlje pomoč našim rojakom in to skoz ozemlje, katero so nam ugrabili.

Mi dvomimo, da bi Italijani v to privolili in na ta način bomo doživeli dvojno sramoto, toda ne za narod, ampak za one, kateri so ustanovili škakli "Jugoslav Relief", in sicer samo radi tega, da so delali zapreke "American Jugoslav Reliefu" v New Yorku, kar jim pa ni uspelo in še radi nekaj drugega, o čemer se hočemo razgovoriti.

In sedaj pa srečen pot v oti nam Trst. Pozdravite tam Italijane in jih prosite, da vam milostno dovolijo to, kar vam je obljubljala vlada kraljevine S. H. S.

Pred nedavnim časom so napadali JRZ, da je v zvezi z Italijani. Kaj se pa mora sklepiti iz navedenega? Pojasnite "edino upravičeni predstavniki ameriških Slovencev", katere ste prodali srbskim monarhistom?

Misli in dejstva.

F. S. Tauchar.

Dandanašnji se toliko različnih ljudi krsti za boljševike, da ko bi bili složni in organizirani, dosežejo lahko vse. "Boljševik" pomenja nekako psovko, v katero so osredotočili vse najslabše reči z vsega sveta — kar nam pojasni zgodovina prošlosti in obudi vizija domišljavosti — vse to prečedimo in vržemo v pleve na kup boljševizma. Po tej teoriji človek res ne ve, koliko boljševikov sedi poleg njega v nedeljo zjutraj pri sveti maši!

Celo našega Forda, ki je eden najliberalnejših kapitalistov v Zed. državah, imenujejo škakli žurnalisti — anarhisti. Ker je milijonar, naravno želi za ta časten naslov en milijonek okroglih srebrnikov; če bo kaj dobil, je drugo vprašanje — kajti od častni-karja dobiti denar je težje kot od juda.

Nekdo ki je mnogo čital naše velike dnevnike, in z izbranim gradivom ter fino uredovane magazine, je zadel čudne pojme o izrazih in imenih. Želel je že dolgo, postati upliven mož. Kako do-seči to? Domislil se je, da pred-vsem mora imeti izrazito, glasovito ime, ki bo vlelo. Sestavil si je ime, ki je po njegovem mnenju imelo vzbuditi povsod največjo pozornost. V novo iznajdbo je bil tako zatopljen, da je, ko je bil poklican za pričo v neko sodniško razpravo, odgovoril pravniku na vprašanje kako mu je ime: "Moje ime? — Khm. . . Moje ime je Boljševik Ajdobljudoblu A-narhist."

Sluhal sem, da je bil nato precej časa prost stanarine in rešen dragine.

Revija "Treat Em Rough" ima štab uredništva in uprave sestavljen iz bivših vojakov. Ta list z bojevitim imenom, rešuje industrialne probleme po vojaškem zgledu. Izražanje nezadovoljnosti naj bi ne bilo dovoljeno, kajti to je že boljševizem po njih mnenju. Sodeč njih pisavo na podlagi svojih lastnih izkušenj, smatram, da ti moške niso delali dolgih nočnih pohodov po blatnih potih in zakopih, s sto funti na grbi, še manj pa poznajo prave vzroke nezadovoljstva industrialnih delavcev.

Videl sem sliko, v kateri je u-metnik osredotočil svoje vizije o gotovih zgodovinskih dogodkih, sledeče:

V pisarno sv. Petra pride hrupno, oborožen vojak, se da vpisati v sprejemno knjigo in izrazi željo, da bi rad sobo s privatno kopaljo.

"Koliko sovražnikov si ubil?" vpraša Peter.

Vojak grozeče pogleda po orožju in obriše bajonet. "Osemnaj-stim sem ločil duše od telesa, gospod Pitt. Da ni bilo tistega krap-nela, bi bil že še pokazal hudič-čem!"

"Že dobro," reče Peter; obža-lujem, ampak sobo s privatno kopaljo dobi le oni, ki je ubil petin-dvajset ali več sovražnikov. . . Da bi imeli neomejano vero v nebesa, in tako podžiganje na o-beh straneh — bi bili pač daleč od idej, ki so znamenite: "Mir ljudem na zemlji. . ."

Na svetu je toliko različnih ver in bogov, da bi bilo zelo priporo-čljivo, dobiti pot in sredstva, po-

tom katerih bi se vse vere združile v eno. . . eno veliko vero, in bogovi v enega močnega boga. . .

V dosegu tega nam bi morda veliko pomagali naerti, po katerih se združujejo naše slovenske, podperne organizacije v Zed. državah. . .

Nova vstaja v Mehiki ni tako, malovažna, kot se malo piše o nji. Do sedaj še nikjer nisem čital, da bi bil Villa boljševik, čisti je znano, da je postopal z zemljiškimi magnati že pred leti tako, kot postopajo in delijo zemljo sedaj v Rusiji.

Pred par leti je napovedal Villa vojno Mehiki in Zed. državam. Te napovedi še ni preklcal in sedaj kot zgleda, je tudi premirja konec.

Na svetu je postalo živahno vrvenje med vsemi ljudstvi. Ljudje mislijo in proučujejo prošlost in študirajo vse nove ideje. Iz tega lahko sklepamo, da je pred nami doba boljšega razumevanja, več vzajemnosti, zadovoljstva in srečnega življenja.

Upajmo torej v svetlejšo bodočnost! Dasi je včas upanje brez-upno, vendar je pri tem tako sladko, da je vredno negovanja. . . sploh edino, kar dosežemo. . .

ZDružene države so prevzele v svoje roke pošiljanje denarja v osvobodjene dežele centralne Evrope in je po zakonu prepovedano pošiljati tja denar na kateri drugi način.

Že od začetka minulega meseca so Zdr. države prevzele v svoje roke pošiljanje denarja v osvobodjene dežele centralne Evrope in je po zakonu prepovedano pošiljati tja denar na kateri drugi način.

Mr. Edgar Rickard, tukajšnji upravitelj od American Administration, je podal izjavo, v kateri navaja temeljne vzroke, radi katerih je "American Relief Administration" razširila svoje delovanje tudi pošiljanje denarja iz Združenih držav v deželo Centralne Evrope.

Mnogi ljudje so mislili, da denar, katerega pošiljajo potom "American Relief Administration", ne bo izplačan v denarni vrednosti, marveč v obliki hrane. To je povsem napačno. "American Relief Administration" jednotavno prevzema "Money Order" od tukajšnjih bank in jih izplačuje naslovniku v denarni vrednosti države v starem kraju.

Pošiljatelj izroči tukajšnji banki ono svoto, ki jo hoče poslati v stari kraj, v dolarjih, banka izroči to svoto "American Relief Administration" in ta poskrbi za to, da bo denar izplačan v starem kraju v denarni vrednosti, to je v gotovini. Tu ni niti govora o kakem prisilnem kupovanju hrane, bodisi na strani pošiljatelja ali prejemnika. American Relief Administration prevaža hrano samo v velikih količinah.

Poslanstvo Amerike še ni dovršeno. Prehranjevanje novo osvobodjenih držav je le del naloge. To delo bo kmalu končano, ker žetev se bliža in potreba po hrani pojema. Naša nadaljna naloga je v tem, da damo življenje tem novim državam potom prometa in trgovine. Trgovina pa je odvisna od določenih denarnih odnošajev med državami, ki hočejo stopiti v medsebojne trgovinske zveze.

Amerika gre za tem, da s svojim bogastvom in s svojo trgovinsko in ekonomično silo spravi te nove države na nogo. Prvi korak v tej smeri je to delo od "American Relief Administration", ki stremi za tem, da spravi v dotiko ameriške banke z bankami zavodi v teh novih državah.

Vsi prisiljeni morajo zato pošiljati denar v stari kraj po tem načrtu. Tekom maja meseca je bil ta načrt izpolnjen v toliko, da more vsak poslati svoj Money Order oziroma kupiti draft potom svoje lokalne banke, in biti pri tem popolnoma zagotovljen, da bo prejemnik dobil denar v starem kraju. Isto morejo storiti oni, ki odhajajo iz Amerike, ker bodo s tem znali, da so njihovi dolarji dobili popolno vrednost v starokrajnem denarju.

Na tak način je American Relief Administration rešila vprašanje pošiljanje denarja v stari kraj, kar država sama ni mogla storiti radi mednarodnih odnošajev.

Dasi je prva dolžnost od American Relief Administration, da prehrani svet, se le njeno delo pretvorilo v prevažanje vseh potrebnih in v vspostavljenje medsebojnih trgovskih odnošajev.

PO ZAKONU JE PERPOVEDANO POŠILJATI DENAR V STARI KRAJ NA DRUGI NAČIN.

Menjalna vrednost denarja od 1. junija do nadaljne odredbe je, kar se tiče Jugoslavije, 23 krou za en dolar.

Banke lahko zaračunajo 40 centov za izpolnjenje tiskovin itd., ali jim ni dovoljeno zahtevati več kakor je zgoraj označeno.

RUSIJA JE PRI VOLJI IZPLAČATI V GOTOVINI NAROČENO BLAGO.

Chicago, Ill. — Ludwig A. Martens, ruski očetljivi zastopnik, ki pa še ni priznan od ameriške vlade, se pogaja za nakup blaga, ki bo stal nad \$120,000,000. On je pripravljen podvojiti naročilo na blago, če pride do kupčije. Martens je pri volji plačati vse v gotovini. Ali denar je na moskovski narodni banki. Ali to ni po Martensovem mnenju zadržek, ker je sovjetska vlada pri volji položiti denar na dobri škandinavski banki, če vlada Združenih držav omogoči, da sovjetska vlada res položi denar na zunanji banki. Washingtonska vlada mora gledati na to, da bo naročeno blago res izročeno sovjetski Rusiji.

Martens je naročil pri Meyers Boot and Shoe kompaniji in pri Weinberger Shoe Manufacturing družbi za \$2,500,000 škornjev in čevljev, ki se imajo izročiti v Petrogradu ali Moskvi. Zdaj se pogaja za nakup za \$20,000,000 sirovega bombaža za tovarne v Moskvi, za \$40,000,000 lokomotiv in železniških voz in za \$50,000,000 poljedelskih strojev.

"Mi imamo denar," je dejal mr. Martens, "plačati hočemo v gotovini, če le moremo spraviti zlato iz Rusije, vanjo pa blago."

"Mislim, da so Združene države napravile zmoto, da se ne poslužijo prilike, ki se jim ponuja, in prično tržiti s sovjetsko Rusijo. Napravili smo vse poizkuse, da ustanovimo prijateljske stike z vezniki. Pri volji smo prevzeti polno odgovornost za stare dolge v Rusijo in jih plačati do zadnjega centa. Mi hočemo mir, toda podati se ne maramo Kolčakovu, ki ni družega kot monarhist in ki hoče ustanoviti zopet monarhijo v Rusiji."

"Zunanji svet nasprotuje sovjetski Rusiji, ker je ne pozna. Želim, da Združene države pošljejo prave trgovce in častnike odprte glave v mojo domovino, da vidijo, kakšen je položaj. Taka skupina ljudi bi pronašla, da je boljševiška vlada močna in da položaj v domovini ni tako slab, kot ga slikajo."

NASILNI KONEC PREVARANE LJUBEZNI.

Chicago, Ill. — Herman Flemmer, bivši vojak, je izvršil samomor. Pred samomorom je napisal pismo in ga naslovil na policijskega načelnika. V pismu pripoveduje, zakaj je ustrelil ženo družega moža in sebe.

Flemmer je bil demobiliziran pred šestimi meseci. Seznanil se je z mrs. Leitha Senyerd, soprogo Ed Senyerd. Bila sta brez dela. Flemmer je zakonski dvojni večkrat preskrbel stanovanja. Sellli so se v tem kratkem času večkrat.

Flemmer se je zaljubil v Senyerdovo. Ona mu je tožila, da je njen soproz nepridiprav. Senyerdovi so bili vedno v denarnih zadregah. Flemmer, kot prijatelj, je pa potrošil za zakonsko dvojico ves svoj denar. Nekoč je celo zastavil svoj vojaški plašč in harmoniko, ki jo je ljubil, kot punčico v svojem očesu, da je plašč stanarino in pokrtil druge troške.

Končno je spregledal, pustil je to žensko in živel je s svojim bratom. Nekaj časa kasneje ga je pozval Senyerd, češ, da je njegova soproga bolna. Vrnil se je, toda dogodile so se reči, ki jih ni mogel dalje prenašati.

Flemmer je ustrelil žensko, ki jo opisujejo kot izredno krasotico, ko je odpravljala svojo petletno hčerko k počitku. Uro kasneje hčerka. Na drugi strani je pa zapisano: "Slučajno se vsi trije, da ni mogel mr. Senyerd doletiti mene. On in njegova žena sta odgovorna za tale dogodek. Kriva sta in ne jaz."

NOVICE IZ JU. GOSLAVIJE.

Slovensko-francoska vzajemnost. — Iz Ljubljane se poroča, da je predsednik narodne vlade dobil pohvalno pismo od poveljnika francoske armade na Ogrskem, v katerem se isti pohvalno izraža o lepem vzajemnem francoskih častnikov, kateri so prišli v Ljubljano ob priliki ustanovitve francosko-slovenske organizacije. V istem pismu se izraža francoski poveljnik, da želi, da bo ta organizacija v veliko korist obojima državam.

Ameriški častniki na Reki. — Iz Reke se poroča, da so tja prišli meseca aprila s italijanskim torpednim rušilec ameriški častniki, katere so italijanske oblasti vzprejele z veliko slavnostjo in da so bili pogosteni od italijanskega narodnega biroja, nakar so odpovali v Pariz. Jugoslovani ni so mogli priti v dotiko s temi častniki, ker so to preprečili Italijani.

Trumbičev memorandum glede zavezniške ekspedicije v Dalmacijo. — Kakor se poroča iz Zeneve, Švica je v italijanski zbornici zastopnik Beviere prečital Trumbičev memorandum, katero je Trumbič predložil meseca junija 1918 angleškim in ameriškim vojskim in političnim krogom s prošnjo, da naj se pošlje vojaško ekspedicijo močno kakih 50.000 mož v Šibenik, kjer bi se pridružila močavi avstro-ogrsko mornarice, katero se je uprlo in nato prodiral skupno v notranjost Dalmacije kjer bi se ta armada združila z brezštevilnimi avstrijskimi dezerterji in bosansko-dalmatinskimi četaš in na ta način popolnoma zdrobili moč avstro-ogrsko armade. Trumbič je v tem memorandumu zahteval, da naj to akcijo podpira ameriško-francosko-angleško brodogradnja, ker se hočejo Jugoslovani rešiti avstro-ogrsko jarma in da nočejo priti pod italijanskega.

V tem memorandumu se Trumbič očito norčuje iz italijanske strahopetnosti in izdajstva ker Italija ne more izvesti nobene vspešne ofenzive z polmilijonsko armado in z vsem dobro preskrbljeno. Memorandum se konča z napadi na Sonina in na njegove simpatije do Nemcev.

Dobro podučeni krogom je bil ta memorandum že dlje časa znan toda kljub temu je vzbudil v zbornici veliko senzacijo.

Vojni patrijotizem. — Ljubljanski socialistični dnevnik "Naprej" je pod tem naslovom posvetil članek nekaterim slovenskim "patrijotom" kateri so pod krinko patrijotizma oslepili "Slovensko narodno vladu" za več milijonov kron. Najznačilnejše je sledeče:

"Mi vemo, da je g. Pesek spadal ves čas vojne med vojne dobičkarje in špekulante. Mi vemo — ne le to, da je g. Pesek svojo za 80.000 kron kupljeno tiskarno prodal dr. Šusteršiču in njegovi e. kr. vladni klici, da je mogla izdajati in tiskati protijugoslovanski e. kr. dnevnik "Novice" in vemo tudi, da je g. Ant. Pesek, sedanjih borec za očiščenje, bil ves čas vojne špekulant z mastjo iz Hrvaške ter da je samo pri enem vagonu masti odrad mestno občino ljubljansko za 6 do 8 kron pri enem kg masti."

"Naprej" zahteva, da se postavi takega človeka radi teh dejanj kot zatajnika pred narodno sodišče.

Pegasti legar v Sloveniji. — Kakor poročajo slovenski listi se je prišel zelo širiti pegasti legar po slovenskih krajih. Krajevne oblasti so storile potrebne korake, da se ta kuga vsaj omeji ako ne popolnoma zatire. To bolezen so zanesle vojaške čete, katere so se razširile po slovenskih krajih po porazu pri Plavi. "Slovenec" je v eni zadnjih številkih posvetil članek z ozirom na to bolezen in svari ljudstvo, da naj se pokori zdravstvenim odredbam in naj ji gre na roko.

RAZRUŠEVALEC VOZI 38 MILJ V URI.

Bath, Me. — Razruševalec "Hale" je napravil pri preizkuševalnih vožnjah osem in trideset milj v uri. Pri prvih vožnjah je razruševalec vozil s hitrijo 37,63 milj v uri, pri zadnji preizkušnji pa 38,38 milj v uri.

Razno.

Enakopravnost med zakonci na Danskem.

Kodanj. — Danska zbornica se zdaj bavi s predlogo, ki določa najnaprednejše izpremembe v zakonu in razporoki, kar jih je do danes sprejel kateri predvojni parlament. Predlogo je sestavil odbor, v katerem so zastopniki Danske, Švedske in Norveške in ministrski predsednik Zahle jo je predložil parlamentu.

Predloga določa enakopravnost med možem in ženo v zakonu. Ženitvena starost za možkega je 21 let, za žensko pa 18, toda določene so gotove izjemnosti. Osebe, ki so bile kdaj bolne na kakšni spolni bolezni ali na padavici, morajo informirati nevesto oziroma ženo na predno se poroče in ravnati se morajo potem po navodilih zdravnika; ako ženin ali nevesta zamoči spolno bolezen, zapade ostri kazni in slediti mora razporka.

Poroka mora biti odslej civilni akt, a kdor se hoče potem še poročiti po svojih verskih obredih, lahko to stori. Žena je enakopravna z možem v hiši, kakor je v politiki in v občini. Soprog ne bo več "edini gospodar na svojem domu", temveč le sodružnik ali tovariš. Ako soproga prinese k hiši denar ali ima kakšno posestvo, sme ostati njena separatna lastnina. Pred zakonom sta oba odgovorna za vzgojo otrok. Soprog nima več pravice, da bi odločil o usodi otrok; ako se oba ne moreta zediniti, tedaj odloči sodišče. Ako se zakonska ločita, tedaj se premoženje razdeli na dve je in vsak vzame polovico.

Nov zakon ima zelo liberalne določbe glede na razporoko. Ako sta mož in žena zadovoljna z ločitvijo, tedaj se razporka izvrši brez kakih ovir ali stroškov in z enostavno formalnostjo. Zakon dovoljuje ločitev eni ali drugi stranki in slučajih pijančevanja ali zanemarjanja. Ločitvi sme vsled slediti razporka, in sicer v gotovem času. V slučaju dolgega zapora vsled zločina in blaznosti je tudi dovoljena razporka po dveh letih. Nov zakon tudi določa, da se vse obravnave za razporko vrše tajno.

Nemški policaj ubil ameriškega vojaka.

Coblentz, Nemčija. — Nemški policijski narednik je zadnjo nedeljo ustrelil ameriškega prostaka Patricia Sheridana v Ehrenbreitsteinu. Uboj je sledil prepiru med gručo Nemcev in ameriških vojakov. Neki Američan je sunil prvega Nemca v čeljust in narednik je nato prišel streljati. Ranil je svojo ženo, nekega drugega Američana in omenjenega prostaka, kateri je za rano umrl.

Wilson se je postaral.

Pariz. Predsednik Wilson, Orlando in Clemenceau so se zelo postarali zadnjih pet mesecev odkar zboruje mirovna konferenca. Las je vseh treh so se veliko bolj pobelili. Edini Lloyd George je videti nespremenjen.

ITALIJA JE NADOMESTILA AVSTRIJO.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Kdo misli, da bo liga držav preprečila konflikt, se grdo vara. Pariška konferenca je zasejala kali nove vojne na ravno tak način, kakor jih je sejala berlinska konferenca. Kdor pozna Jugoslovane, ne bo verjel niti trenutno, da bodo oni pozabili krivice, ki se jim je zgodila v Parizu! Ne! Jugoslovani ne bodo nikdar dovolili, da sme Italija podjarmiti stotisoče njihovih rojakov. Na drugi strani je zopet gotovo, da ne bo Italija nikdar zlepa dala nazaj ozemlje, ki ga je zdaj vzela Jugoslovanom in Grkom. Iz tega sledi, da mora priti do konflikta.

Rešitev reškega vprašanja je — kakor v vseh drugih slučajih — pustila za seboj zle posledice. Wilson je imel popolnoma prav, ko je izjavil, da Italija ne sme dobiti Reke, ali ako je hotel Wilson obdržati svoje stališče glede Reke, je bil prisiljen privoliti v kompromis za kompromisom in naposled je vsa stvar postala slabša, kakor pa če bi Italija takoj dobila Reko.

In posledice so jasne. Vsi kompromisi od Šantunga do Saarske doline so položili temelje za bodoče evropske vojne in podpalili so plamen narodnega sovraštva, ki bo gorel toliko časa dokler ne bo razrušena vsa ta zgradba.

razbela strasti do stopnje, ko mora sovraštvo eksplodirati v obliki vojne. In plamen sovraštva je zakurjen ponovno ravno tam, kjer je eksplodiral pred petindvajsetimi leti.

SOCIALISTI NA REKI ZA SVOBODNO REPUBLIKO.

(Nadaljevanje s 1. strani.) Samuel Maylander, ogrski žid, je izjavil, da delavstvo — italijansko kakor jugoslovansko in ogrsko — ne mara aneksije od nobene strani niti protektorata, kajti protektorat ni nič drugega kot aneksija v drugi formi.

"Na Reki je 20.000 mezdnih delavcev," je dejal dr. Maylander, "toda med njimi je zdaj veliko številno brezposelnih in agitacija za socializem je plodovita. Imeli bi lahko še večji uspeh in stranka bi se podvojila, toda italijanske in zavezniške vojaške oblasti nam delajo velike ovire pri agitaciji. Za plebiscit časa še ni zrel. Treba bo čakati najmanj eno leto, da se povrnejo normalne razmere in potem smo gotovi, da bo delavstvo na Reki soglasno glasovalo za neodvisnost. Nekaj časa bi potrebovali polk ameriškega ali angleškega vojaštva za vzdrževanje reda, toda protektorata ne maramo. Ako ne dobimo, kar zahtevamo, ne bomo delali nič. Splošna revolucija v bližnji bodočnosti bo rešila vse take probleme v zadovoljnost ljudstva."

KAKO JE PRIŠLA MIROVNA POGODEBA V AMERIKO.

(Nadaljevanje s 1. strani.) nika nalog, da ne priobčite korespondence!"

"Ne, moje instrukcije so navadno podpisane "Lansing, American Mission." Dodal je, da nima nihče drugi vstopa do varnostne šrambe kot on in njegov privatni tajnik. Senator Knox ga je vprašal, če res nima nihče drugi vstopa do varnostne šrambe kot on in njegov privatni tajnik, nakar je mr. Polk tako odločno odgovoril, da je bil izključen vsak dvom, da lahko še kdo drugi vstopi v varnostno šrambo.

Senator McCumber je vprašal, če so kopije, o katerih govore, da so v New Yorku, došle z onkraj morja.

"Brez dvoma," je odgovoril mr. Polk.

BELA KUN BO VODIL DELEGACIJO V PARIZ.

(Nadaljevanje s 1. strani.) neodvisne pred bursko vojno. George je odgovoril, da angleška posest južnoafriške Unie temelji na pogodbi, katere se ne more kršiti. Potolažil je Burce s tem, da bo južnoafriška Unija kot avtonomna enota v ligi držav, toda burski poslanci niso bili posebno veseli te tolažbe.

TOVARNA V HARVARDU JE IZPRLA SVOJE DELAVCE.

Harvard, Ill. — Tukajšnja tovarna Hunt, Helm, Ferris kompanija je zaprla. V tovarni izdelujejo poljedelsko orodje in kompanija je zaprla svojo tovarno; da ji ni bilo treba povišati mezde svojim delavcem. V tovarni je delalo le sto sedemdeset delavcev. Delavci so zahtevali povišanje mezde in priznanje unije. Zahtevali so, da se minimalna mezda za uro dela poviša od trideset na štirideset centov. Zahteva je bila izročena B. B. Bellu, tajniku kompanije, ki se je silno čutil užaljenim, kakor da bi delavci zahtevali nekaj nemogočega.

Bell je takoj odredil v soboto, da morajo delavci zapustiti tovarno, kar so delavci tudi storili. Na to je Bell vsakemu delavcu poslal na dom pismo, v katerem pravi, da stari podjetniški navadi, da se družba ne more pogajati z delavci radi mezde po departementih, ampak pogaja se lahko le z vsakim delavcem posebej. Opozoril jih je še v pismu, da se lahko vsak delavec posamezno pogaja s kompanijo v pondeljek.

V pondeljek je čakal Bell, kdaj pridejo delavci, da prične obratov v tovarni. Pričakoval je, da pridejo, kot skesani grešniki in ga prosijo drug za drugim odpuščanja in da izjavijo, da so pri volji delati za vsako mezdo, ki jim jo milostno prizna. Toda Bell je čakal in čakal, ali delavcev ni bilo. Prišlo je par stavkokazev, s katerimi je pa bilo nemogoče obratovati tovarno. Kompanija je tovarno zaprla in poklicala svoje agente s pota domov.

B. B. Bell, tajnik kompanije, izdaja buletine, v katerih napada delavce, ki so zahtevali zboljšanje nizke mezde. V tem buletinu pripoveduje Bell ponosno, da kompanija že postoji štirideset let in da je bila vedno v zadregi radi delavcev, ker ni brezposelnih delavcev v Harvardu. Kompanijski tajnik pravi, da je štirideset centov na uro previsoka mezda, ker delavci potem zaslužijo pri deseterurnem delu štiri dolarje na dan.

Med izprtimi delavci so taki, ki so delali še dvajset let za kompanijo, za uro dela pa prejmejo le trideset centov. Izprti delavci so sklenili, da se ne vrnejo na delo, dokler kompanija ne prizna njih zahtev. Zda je uveden deseturni delavnik. Delavci niso zahtevali, da se skrajša delavni čas, ampak le zahtevali, da se poviša mezda, ki je tako nizka, da ne more z njo izhajati tudi najbolj štedljiv delavec.

Med izprtimi delavci so taki, ki so delali še dvajset let za kompanijo, za uro dela pa prejmejo le trideset centov.

Izprti delavci so sklenili, da se ne vrnejo na delo, dokler kompanija ne prizna njih zahtev. Zda je uveden deseturni delavnik. Delavci niso zahtevali, da se skrajša delavni čas, ampak le zahtevali, da se poviša mezda, ki je tako nizka, da ne more z njo izhajati tudi najbolj štedljiv delavec.

KAM JE IZGINILO ŽGANJE? Seattle, Wash. — V okrajnem in mestnem glavnem stanu je nastalo povpraševanje, kam je izginilo 864 kvrtov žganja, o katerem trdi šerif John Stringer, da ga je poslal na višje sodišče, višji sodnik Clay Allen pa izjavlja, da ni bilo izročeno.

Šerif pravi, da je bilo žganje vzeto iz sodniške dvorane ponoči in da so ga ljudje izpili v okrajni hiši. Šerif je oddal žganje na sodniško zahtevo, da služi kot dokaz pri obravnavi.

MORNARIŠKA PEHOTA OSTA NE V FRANCIJI ZA NEDOLOČEN ČAS.

Washington, D. C. — Generalni major Barnett, poveljnik mornariške pehote, je priporočil zborničnemu mornariškemu odseku, da šteje zbor mornariške pehote v prihodnje mletu 47.300 mož. Okoli dvajset tisoč mož bodo potrebovali v Franciji za nedoločen čas. General Barnett je k temu dodal, da kadar bodo odpoklicani iz Francije, bo štel zbor še 27.000 mož, ali deset tisoč mož več, kot je dovoljeno po zakonu.

KRATKE VESTI IZ WASHINGTONA.

Washington, D. C. — Kongresniki iz Chicago so prejeli od škafkega župana protest, v katerem protestira proti povišanju telefonskih pristojbin.

General Cabell, poveljnik južnega departamenta, je brzojavil vojnemu tajniku Bakerju, da se ni izgodilo nič izrednega na mehiški meji, kar bi opravičilo poziv mehiške milice pod orožje, kot je zahteval governor Hobby. Položaj je popolnoma normalen.

Duncan McDonald, predsednik "Ameriške delavske federacije" v Illinoisu, je prišel v Washington in naznanil, da delavstvo v državi Illinois želi, da se prekliče postava za prihranitev dnevnih svitlobe. Dejal je, da se delavstvo ne strinja z izjavo zastopnika, ki je v minolem tednu govoril pred zborničnim odsekom in trdil, da delavstvo ne želi preklica.

Kongresnika Kahn in Field sta argumentirala o vprašanju, če bi se dala vojna preprečiti, ako bi bile Združene države pripravljene za vojno. Field je demokrat in zavzel je nasprotno stališče.

Kongresnik Kahn je tudi ugovarjal pogodbi, ki pomeni zvezo z Veliko Britanijo in Francijo, kot jo zagovarja predsednik Wilson.

Debate o armadi bodo postale akutne, kadar pride proračun za armado na dnevni red.

KARL MUCKA DEPORTIRAJO.

Boston, Mass. — Judd Dewey, namestnik zveznega državnega pravdnika, je izjavil, da deportirajo Karl Mucka, vodjo bostonskega simfonijskega orkestra, kot sovražnega tujcemca. Muck je interniran v Fort Oglethorpe. Na domu njegovih prijateljev govore, da pojde v Švico in ne v Nemčijo.

Ko je bil aretiran, je Muck trdil, da je švicarski državljan, ker je že njegov oče dobil državljanstvo v Švici.

7.000 AMERIŠKIH VOJAKOV SE JE IZKRCALO V BOSTONU.

Boston, Mass. — V pristan sta dospeli transportni ladji "President Grant" in "Winifredian", ki sta pripeljali nad sedem tisoč vojakov domov.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESEK.

PREDSEDNIK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago.
SLAŽAJNIK: Anton J. Turbovec, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK.

Jože Ambrožič, predsednik, Box 351, Canonsburg, Pa.
John Underwood, 408 May St., Springfield, Ill.
Martha Zahenski, Box 278, Harborton, Ohio.
Joe Radich, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Semek, 5800 Fresser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZMOSNO OKROŽJE: Rudolf Piterček, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radich, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugoslapad.
Leo Kuber, Box 248, Gilbert, Minn., za severoslapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14815 Hale Ave., Collinwood, Ohio.
Jože Ambrožič, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
Joe Kelen, 8101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjar, Jože Ambrožič in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trdelj, Box 161, Lawrence, Pa.
John Owen, 242 Englewood, Detroit, Mich.
Joe Shuk, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udoval, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VERNOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zvertnik.
POZOR! — Vse desarne pošiljate in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednega apela, naj se pošiljajo na naslov: John Verderber, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse desne bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v st. odd.

Vse priobčene glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prišli na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: Jože Ambrožič, Box 351, Canonsburg, Pa.

Vse priobčene proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincencu Canjarju.

Vsi dopisi in drugi apeli, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN NAJBOLJŠA POT ZA POSILJANJE DENARJA
v Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo je **PO KABLOGRAMU**
100 KRON ZA \$6.75
Pristojbina kablograma za vsako pošiljatev in svoto je \$2.50 a poštino vred. Zahtevajte na banki, da se vaš denar pošlje po kablogramu, in ako vam banka ne stori tega, potem ga pošljite nam da ga mi odpošljamo naprej po kablogramu.
Imamo vožnje listke za vse parobrodne črte. Pišite nam za pojasnila in časa kdaj parniki odplovejo.
EMIL KISS, bankir,
133 SECOND AVE., NEW YORK, N. Y.
Ustanovljeno pred 20 leti.

MATIJA SKENDER
JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.
Sprejema Tožbe, dela Pooblastila, Kupne pogodbe, Potne Liste (PASOŠE); letirja dolgove tujaj in v starem kraju.
Izvršuje VSA v Notarsko stroko spadajoča dela že polnih 10 let ne letem mestu.

NAPREDEK.
"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njenimi idejami, podpirajte trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.
ANTON ZORNIK,
Hermine, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo do njih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvu lista.

Rojakom se priporoča
JOHN NEMETH STATE BANK
1597-2nd Ave., New York, Corner 2nd Ave. in 83. ulica.
Pošljamo denar v staro domovino in odpravljamo potnike za v staro domovino.
Pišite na za vsa pojasnila. Naznanite nam kdaj in s katerim vlakom pridete v New York, da vas lahko naš človek počaka na postaji (Dipi).
Ne pozabite našega naslova:
JOHN NEMETH STATE BANK
1597 — 2nd Ave., Corner 2. Ave. in 83. ulica, New York, N. Y.

Pred odhodom.

(Spisal Janko N. Rogelj.)
(Dafje.) Če je pa vajen že kot čevljar, potem klobuk iz glava, in njemu se da dovoljenje nad našo obino.

Jaz sem ubogal oba Toneta, ter šel po Prekrajška. Našel sem ga založenega z delom. Čistil je svoj zaprašen pisalni stroj ter obenem šival svoje copate, pripadajoče k gotičnem slogu. Brž ga nagovorim: "Lojze, ali bi našel Grudnov čevljev. Pravi, da drugače ne gre iz Dubuque, če ne bo imel zašitega čevlja. Ti ga boš gotovo našel, ker že veš kako in kaj je potreba, zašikat "študentovske žizme. Groša pa ti tudi ne bo odrekal, če boš dobro naredil."

Prikrajšek se je smejal in v duhu je že gledal svetli kvoder na mesto nikelnja, kajti dobro je poznal Grudnov gostoljubnost. Zato se je tako odzval povabilu. Oba sva se vrnila v sobo dveh Tonetov.

Oba Toneta sta skočila k njemu, ko je šel odpirati vrata, ter ga ponesla na čevljarški stol. On videvši, da se je zmotil, pravi: "Copato bi še našel, toda čevljev ne znam. Veš kaj, poleg Rogoviležove sobe imamo našega občinskega in komunističnega čevljarja iz azijske Asirije. On ti bo popravil za kvoder."

Čevljev je konečno našel Asiree za 31 centov. Tone je potem lahko šel naprej v Chicago.

Toda nesrečni Asiree, naš velenjen kolegijski čevljar, je bil kmalu potem založen s kupom starih škripetov. Jaz kot njegov najbližnji sosed, sem mu prinesel tri pare čevljev, med njimi so bili še opanki iz divje Montane. Ker je sumil, da bi se kmalu malo preveč žrtvoval, če bi pokrpal vse tri pare zastoj, me je vprašal, če imam še kaj denarja, in da naj mu posodim vsaj en dolar. Dal sem mu ga, ker drugega pač ni preostajalo. — Največja smola pa se je prikazala drugi dan, ko sem dobil pred mojimi vrati vse tri pare, toda ne na eni ni bilo — krpe. Čevljar je odšel pred nami, in gorje mu če se srečeva v jeseni. Najslavnejšo, svečano in nepo-

zabna šalo igra se je odigrala zadnji dan.

Zavezovali smo naše kovčke; vsak ga je povezal po svoje. Količko je to dela in tarnanja predno je samo en kovček povezan. V to svrhu smo si izbrali našega miznega strežnika, Furlanea. Na prvi videz bi si človek mislil, kako lepo bi se potabilo njega za težko delo, toda pokazal se je nezmožnega že pri prvem kovčku. En izmed študentov pa je dodal znamenito opombo: "Ti si pa res velika izjema. Prisegel bi pri golobradem Slabičeviču obrazu, da ni nobeden izmed nas zaljubljen, toda zmotil bi se kot se je sv. Peter, ki je Kristus trikrat zatajil. Pogledaj ga, sama ljubezen ga je, samo smeje se in malo govori. Se na zvečnitovanje nas ne bo povabil, če se mu v ljubezni kaj ponesreči. Vsaj ima že sedaj od same ljubezni vse solzne oči. Bog nas varuj še hujšega!"

Dobili smo drugega pomočnika, ki se je pokazal boljše in močnejše. Pri Prekrajškem kovčku se je pokazal tako strahotno močnega, da je pretrgal vrv, za katero je plačal Prakrajšek 40 centov. Imena vam ne morem povedati, po rodu pa je Koreje, so sed zemljelačnih Japoncev.

Ko smo enkrat spravili vse v najlepši red, to je, da primemo za naše kovčke in gremo iz Dubuque, je bilo še vprašanje, če je sleherni obraz slovenskega študenta gladko obrt, in da ne bi šli po svetu kakor kake poraščene opice.

Moj sosed "across the street" je po rodu Oger; toda po poklicu brivce. Nad njegovimi vratmi je napis: Haircut 25 cents; no shave and no credit. Tako sem bil potemtakem prvi na vrsti. Za menoj jih je prišlo še veliko, toda med njimi je bil tudi študent brez misl-tac. Prosil je tega "barbara", da naj mu olupi kožo, če že ne more najti niti ene kociene. Da pa bi ne bil odgovoren za svoje dejanje, je poklical mene, da prisostujem kot priča. No, jaz nisem čakal, da bi se dogodila taka ceremonija, ampak sem pograbil Toneta za pete in ter mu priporočil, da naj se umije z gorko vodo, kar je tudi storil.

(Nadaljevanje.)

Doživljaji slovenskega vojaka v Franciji.

(Piše L. O.)
(Pregledano od vojaškega cenzorja.)

(Nadaljevanje.) Ko smo se približali kmetiji Madeleine, smo že dobili nekaj granat in krogelj v pozdrav. Ko smo dospeli do našega cilja, smo bili dodeljeni rezervi k tretjemu bataljonu od 1. pehotnega polka. Stotnije so bile vse raztresene naokrog. Tu en oddelek, na drugem griču zopet drugi, itd.

Drugi dan sem zopet naletel prav po naključju na drugega Slovence in sicer Antona Samsa iz Clevelanda. Med drugim pogovorom, me vpraša, kako se počuti Kren in da je on tudi Slovenec iz Clevelanda. Jaz prej tega nisem vedel, ker je govoril popolnoma pravilno angleški in vprašal ga pa tudi nisem kake narodnosti je. Rojen je bil v Clevelandu.

Prenočevali smo na prostem in je bilo zelo hladno. Drugi dan smo šli v bližnji gozd, da bi dobili kake stvari v barakah, katere so bile namenjene za bolne vojake in ranjence. Dobili smo male peči in nekaj blanketov, katere so pustili vojaki, ki so bili pred nami tukaj. Lačni smo bili vsi in radi tega smo poslali enega k bližnji stotnjski kuhinji po moko, drugega k drugi kuhinji po sladkor in tretjega k tretji kuhinji po slanino. Ko smo dobili vse te "darove" smo pričeli peči "pain cakes". Pri tem sem prosil svojega tovariša, ko je bil s svojim gotov, da naj še meni naredi, ker sam nisem bil toliko navajen tega dela, toda za odgovor sem dobil, da naj vsak sam peče in je. Toda predno smo vsi prišli na vrsto, je bilo že vse kislo.

Poleg tega nam je pa še vedno nagajal sovražnik, ki nam je pošiljal ves čas "G I cans". Nek tak pozdrav je rnil dva tovariša; eden je po preteku par ur umrl.

3. novembra smo pa dobili povelja, da moramo biti pripravljene za odhod okrog polnoči. Steer smo pričakovali ves dan takega

povelja in nekoliko nam je bilo znano, kam da bomo šli. Prekoračiti smo morali reko Meuse, katere pa nismo mogli, ker smo prišli že po dnevu do reke. Radi tega smo se morali vrniti. Ravno tako tudi tretji bataljon od 11. pehotnega polka. Takoj, ko se je pričel delati mrak, smo se zopet odpravili na pot. Sedaj smo pa šli proti gozdu de la Cote Lemont. Po težavni poti smo dospeli okrog devete ure na strm breg. Vsa okolica je bila zavita v gosto meglo in radi tega smo vsi mislili, da je pod nami reka, katero moramo prekoračiti. Toda jutraj, ko se je megla razpršila, smo opazili, da je črta, katero smo imeli prej za reko, železniška proga in da je reka, katero bi morali prekoračiti, nekaj sto metrov pred nami. Radi tega je bil naš predružen in še posebno, ker je sovražnik začel z hudimi napadi. Naša stotnja se je takoj zakopala in zasedla pozicije. Takoj nato so že pričele ropotati strojne puške. V naše pozicije je priletelo tudi nekaj "G I cans", katere pa niso napravile druge škode, kot da smo bili vsi ometani s prstjo. 5. novembra smo šli zopet nazaj, kjer je bila deseta brigada, s katero smo potem nadaljevali pot proti reki, o smo prekoračili železniško progo, smo prišli do nekega potoka, čez katerega je bil napeljan le dva čevlja širok most. Vzelo je precej časa predno smo prišli na drugo stran potoka. Ker je bil most jak ozek, je mogel iti le en vojak in za njim drugi. Nato je bilo kakih sto metrov suhe zemlje in potem smo pa morali bresti vodo, katere nam je segala do pasu.

Predno smo prišli do reke je bilo še nekoliko metrov suhe zemlje. Noč je bila temna in radi tega nismo opazili, da smo prišli že do reke Meuse. Steer smo pa vsi mislili, da smo že prekoračili reko in radi tega je malo manjkalo, da nismo šli ribe lovit.

Most čez to reko je bil ravno tak, kot prejnji čez potok. Ker je bila reka zelo široka smo morali biti zelo previdni, ko smo šli čez most. Kajti kot že omenjeno, most je bil zelo ozek in le za silo zgrajen in reka zelo deroča.

Bili smo še kake dva km od mesta Liny, kjer smo prenočili v obeestnih jarkih. Ker smo ravno prej gazili vodo smo bili vsi mokri in poleg tega je začel padati dež. Potem si vsakdo lahko misli, kako smo se počutili.

Zjutraj okrog osme ure smo se odpravili na bližnji hrib, kjer je bil tretji bataljon od 11. pehotnega polka, h kateremu je bila naša stotnja pridružena. Med potjo smo videli veliko številno sovražnih ujetnikov in nekaj strojnih pušk.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO?

Poukujte se izletom k Ant. Mladiču v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj severozapadno od Chicago. Krasen kraj ob Fox-Riverju, dovolj hladne senice, ribolov, značilna prenočišča, domača kuhinja in dovolj mokrote, od bistro studenčnice navzgor. Železniška zveza s Chicago je dobra. Na Northwestern postaji dobite vlak za Algonquin štirikrat na dan; nazaj odhaja vlak trikrat dnevno. — Ravno prava daljava od Chicago je za izlet z avtomobilom. Ko pridete v Algonquin, vprašajte za "Dancing Pavilion" in vsak Vam pove za moj prostor. Anton Mladič, box 69, Algonquin, Ill. (Tel. Algonquin 10.)

ISČEM ZA DELO

slovensko služkinjo v starosti od 30 do 40 let. Sprejme se tudi vdova z enim otrokom. Dobra plača. Za pojasnila obrnite se na ta spodnji naslov: Mr. John Pikush, 9717 McCuen St., New Duluth, Minn. (Jun. 10-11-12-13).

POZOR ROJAKI!

V najem se odda stanovanje 4 ali pa 8 sob, na lepem prostoru. Po nizki ceni. Pridite in si oglejte, je le pol bloka od Grand ave. Oglasite se pri lastniku: Joseph Sernel, 535 N. Wood Street, Chicago, Ill.

POTREBUJEMO ženo ali dekle za splošno hišno delo, dobra plača, stalno delo, dober dom za dobro žensko. 4619 Bartlett St., Pittsburgh, Pa. (Jun. 12-13-14-16)

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglasovalci sami. Mi ne sprejemamo do njih nobene odgovornosti. Vsak kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvu lista

NJEN OČE SO REKLI TE SO IZVRSTNE.

Mi smo pred kratkim prejeli eno pismo od hčerke Mr. Victorja Zeeman, 235-26 St. West New York, N. J., katero eno izmed tisoč pism, ki jih prejmemo dnevno od onih, ki vživajo JUVITO PURE HERB TABLETS. Priloženo najdete svoto \$5.00 in priložim, da mi pošljete šest zavojev JUVITO TABLET. Moj oče so rekli, te so pa izvrstne in da se veliko bolje počuti odkar jih vživa, zatorej jih hoče še več, da bode ozdravel!"

Torej če trpite valed žolodca ali obistnih nerodnosti, glavobol, zaprtica, neprebrave, zgruba slasti do jedil, revmatizma, bolečine v hrbtu, srbečine, nečisto kri, počutek utrujenosti in zmučenosti, tedaj nam pošljite vaše ime in naslov in mi vam bomo poslali za naobratno pošto brez vsake obveznosti od vas

POPOLNOMA PROSTO

dovolj za tri dni JUVITO zdravila, izdelanega iz samih čistih zelišč, ki so izrastla na soncu in dežju v matere narave vrtu. Naslov je:

JUVITO LABORATORY,

South Hill Branch No. 6,

KAKO STE SREČNI!

Vi ki ste zdravi kako nesrečni ste lahko ako niste zdravi torej zakaj bi ne imeli zdravja?

LAXCARIN TABLETS SO NARAVNO SREDSTVO ZA ČIŠČENJE KRVI.

Te so vredne milijone za bolnike. Laxcarin Medicines Company, 164 Laxcar Bldg., 413 Fourth Ave., P. O. Box 963, Pittsburgh, Pa. Seet zavojev za dostaje za povoljno zdravljenje v največ slučajih in stanje pet dolarjev, en zavoj en dolar. Zastopnikom damo dvanaest zavojev za deset dolarjev. Pošljite nam 4c v poštini znakmah za vojni davek pri vsaki naročnji za en dolar zavoja. Se ne prodavajo v nobeni lekarni.

*****

SLUŽBO DOBI

oseba za splošno delo v gostilni mehkih pijač in keglščem kot upravnik, blizu 18. ceste in Blue Island ave. Izkazati se mora kot točen in poštena oseba. Priglasite se pri: Mike Žumer, 2133 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

Naročniki Pozor!

Znamenje (Junija 30-19) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da se vam lista ne vstavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, pošite nam dopisnico stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri njih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.40 in za celo leto \$2.80.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj prijatelj JOE KOLENC, po domače Brinovčev, doma iz Rečice, Savinjska dolina na Spodnjem Štaterskem. Pred 6 leti je bival nekje v Virginiji in od tedaj nisem več slišal o njem, najhitreje se nahaja sedaj nekje v državi Colorado ali v Montani. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njegov naslov naj mi ga naznani, ako bo pa sam čital ta oglas naj se mi takoj prijavi, ker on že ve zakaj ga iščem. M. naslov je:

Martin Mravljak, 103 So. 9th Street, Clinton, Ind.

NAZNANILO ROJAKOM

v Johnstown in okolici, naznanjam, da stalno bivam v svojem lastnem domu na 67 Iron Street v Johnstown, Pa., ravno nasproti do Pennsylvanske železniške postaje. Ker se sliši od več rojakov, da jim ni znan moj naslov oziroma za mojo krojačnico, za to sem tu to ponovno omenil. Torej če kateri rojakov želi imeti v resnici dobro in trpežno narejeno obleko, naj se oglasi osebno ali naj mi piše na gornji naslov. Kot večletni izkušeni krojač jamčim vsakemu za točno in izvrstno dobro delo, ker jaz izdelujem vse sam doma.

Anton Fortuna, 67 Iron Street, Johnstown, Pa.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman.

Polaki spisal Stenislav Lesk. — Poslovenil Podravski.

Nadaljevanje.

"Moj trebuh je prevelik, dragi Mihael, za tako naglo ježo; tudi je vsaki človek sposoben za kaj drugega. Udariti pri belem dnevu s hutarji na goste vrste sovražnikov, tabore razdirati, prapore jemati — to je moje delo; za to me je Bog ustvaril in naredil s posobnega; preganjati po noči lopove po goščavah, prepuščam tebi, ki si sposobnejši za to, kakor ščavanka, ki povsod more skozi. Jaz sem vitez starega kova, ki raje razdiram, kakor lev, nego bi sledil kakor pes po goščavi. Vrh tega pa po večerni zarji rad ležem k počitku — ker to je moj najljubši posel.

Volodijevski je torej hodil sam, in sam zmagoval. Odjezdilvi enkrat koncem aprila, vrnil se je še le sredi maja tako utrujen in žalosten, kakor bi bil premagan. Tako se je vsaj zdelo vsem, pa ta misel je bila napačna. Nasprotno je po dolgi in težki poti dospel Volodijevski celo za Ostrog do Holavne ter razbil tam roparsko četo prostakov, med katerimi je bilo tudi kakih deset Zaporožev, katerih polovico je posekal, drugo pa zadel. Toliko bolj čudna je torej bila žalost, ki je kakor megla pokrivala njegovo, po naravi veselo obličje. Mnogi so hoteli takoj zvedeti vzrok, pa Volodijevski ni rekel nikomur besedice. Komaj da je skočil s konja, odšel je takoj, spremljan od dveh vitezov, h knezu in potem še k Zaglobi. Radovedneži so ga ustavljali na poti ter grabili za rokava, pa ni jih poslušal ter hitel dalje.

Gospod Zagloba čudno ogledava ta dva prišleca velikanske rasti, katerih še nikdar ni videl. Samo po obleki, z zlatimi petljami na ramenih, je sodil, da služita v litevski vojski.

"Zaprte vrata," reče Volodijevski, "ter ukazite, da nikogar ne spuste v sobo, ker se imamo pomeniti o važnih stvareh.

Zagloba naroči služabniku, kakor mu je bilo ukazano ter nemirno ogleduje prišleca. Po njunih obrazih je sodil, da mu ne povesta nič dobrega.

"To sta kneza Buliha Kurčeviča," reče Volodijevski, predstavlja mladenca; "Jurij in Andrej."

Kneza se prikloneta ter rečeta enoglasno: "Bratrance ranjke Helene."

Rudeče lice Zaglobovo postane na mah zamodrolo — bledo; začne mahati z rokami okrog kakor obstrljen podpre usta pa ne more govoriti; oči mu izstopijo iz jamic, slednjič bolj zastoka, nego izgovori:

"Ranjke!"

"Čuje se govorica," odvrne turobno Volodijevski, "da je bila kneginjica umorjena v samostanu Dobrega Nikolaja v Kijevu."

"Lopovi so zadušili s dimom v celici dva-

najst gospodičin in nekaj nun, mej temi je bila tudi najina sestrična", doda knez Jurij.

Zagloba ne odgovori ničesar; poprej zamodro lice mu hipoma močno zarudi, da so navzoči mislili, da ga je zadela kap; trepalnice se mu pobešijo na oči, katere zakrije z rokami, iz ust pa se mu izvirje pretrgano stokanje:

"Bog! Bog! Bog!"

Na to vtihne ter dolgo molči.

"Oj, draga naša sestrica!" vzdihne mladi vitez. "Zbrali smo se sorodniki in prijatelji, da te rešimo, toda prepozno je. Zaman je naša dobra volja; naša hrabrost, zaman so naše sablje; ti že prebivaš na drugem, od naše solzne doline dosti boljsem svetu, v bivališču Kraljice nebeske."

"Oj, sestra, sestra!" zakliče Jurij, zgrabivši se za lase; "odpusti nam našo zamudo! Ogljubujmo pa, da prelijemo reke krvi za vsako kapljico tvojih solz."

"Tako nam Bog pomagaj!" doda knez Andrej.

Oba viteza dvigneta roke kvišku, kakor kličejo Boga za pričo. Zagloba vstane s klopi, stopi nekaj korakov naprej, omahne kakor pijan ter se zgrudi na kolena pred sliko, visečo na steni.

Minuto poznej zapoje na gradu zvon, oglasa joč poldan, ki se je glasil tako otožno, kakor bi zvonilo mrliču.

"Ni je več! Ni je več!" začne zdihovati Volodijevski. "Angelji so jo odnesli v nebesa, mi pa naj tukaj jokamo in vzdihujemo."

Ihtenje strese ogromno telo Zaglobovo.

Napostel se Zagloba pomiri; navzoči so celo mislili, da je zaspal; čez nekaj časa vstane ter sede na klop. Bilo je videti, da se je ves spremenil in postal popolnoma drugačen; oči je imel rudeče in zalite s krvjo, glavo pobešeno, dolnja ustnica mu uže visela na brado; na lice mu sede nekako topost, zdelo se je, da je Zagloba, ki je bil nekdanj tako živahen in vesel, krepak, poln domišljije in moške moči, umrl za zmiraj ter ostal starec, potlačen in utrujen od nezmojlivega gorja.

V tem trenutku, ne meneč za ugovor strežaja, ki je stal pri vratih, stopi v sobo gospod Podhipeta; znovič se začne tarnanje in žalovanje. Litvin se spomni na Rozloge in prvega svidenja s kneginjico, njene nežnosti in lepote; pa tudi njega, ki trpi največ radi te zgube, Skretuskega, po katerem začne takoj povpraševati malega viteza.

"Skretuski je ostal pri knezu Koriekem v Koreu, kamor je prišel iz Kijeva ter leži bolan, ne brigajoč se za božji svet", odvrne Volodijevski.

"Ali ga gremo obiskat?" vpraša Litvin.

"Čemu bi hodili tje?" odvrne Volodijevski. "Knezov zdravnik zagotavlja, da bo še ozdravel. Pri njem je Suhodolski, polkovnik kneza Dominika, iskren prijatelj Skretuskega; tam je tudi naš stari Zaevilihovski; oboja močno skrbita zanj. Ničesar mu ne bo manjkalo."

"O, veliki Bog!" odvrne Litvin. "Ste videli Skretuskega s lastnimi očmi?"